

Sygn. akt V U 774/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Nowakowska

Protokolant: st.sekr.sądowy Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2021 r. w Kaliszu

odwołania M. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 1 czerwca 2020 r. Nr (...)

w sprawie M. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o emeryturę rolniczą

Zmienia zaskarżoną decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 1 czerwca 2020 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje M. K. emeryturę rolniczą od (...).

SSO Ewa Nowakowska

Sygn. akt VU 774/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 01.06.2020r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. K. przyznania emerytury rolniczej, gdyż nie udowodniła 25 ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

Odwołanie od tej decyzji wniosła do Sądu M. K. domagając się przyznania emerytury rolniczej po zaliczeniu podlegania ubezpieczeniu rolniczemu jako właścicielki gruntu o powierzchni 0,69 ha w latach 1985-1989 gdy obowiązkowe było ubezpieczenie dwuzawodowców.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania podnosząc, że nie może wstecznie weryfikować okresu podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, gdyż do 1990r. kwestia należała do właściwego naczelnika gminy.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

M. K., urodzona w dniu (...) wystąpiła o emeryturę rolniczą, z powołaniem m. in. na podleganie ubezpieczeniu rolniczemu od 10.01.2002r. oraz na wykonywanie pracy domownika w gospodarstwie rolnym rodziców od 09.04.1976r. do 31.08.1980r. i wskazując, że od 04.03.1985r. była właścicielką gruntów o powierzchni 0,68ha, co pozbawiało ją wielu przywilejów pracowniczych.

Poza sporem jest, że odwołująca się w drodze spadkobrania stała się współwłaścicielką nieruchomości rolnej, a postanowieniem z dnia 04.03.1983r. Sąd Rejonowy w Kaliszu dokonał działu spadku w ten sposób, że przyznał M. K. na wyłączną własność działkę o obszarze 0,68 ha oznaczoną na mapie UG w L. jako działkę numer (...), a A. B. przyznał działki o numerach (...) o łącznej powierzchni 3,87 ha. (k 23 a r.)

Odwołująca się była zameldowana w L. przy ul (...) od urodzenia do 22.05.1990r., a następnie pod adresem L. ul. (...). (k 15)

W piśmie z 11.12.2020r Urząd Gminy w L. w formie informacji skierowanej do M. K. stwierdził, iż odwołująca się spełniała warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin(k 31)

Z danych znajdujących się w w/w Urzędzie wynika, iż mimo, że odwołująca się była właścicielką gruntu o powierzchni ponad 1/5 hektara nie była płatnikiem podatku ani składek na ubezpieczenie rolnicze.

W rejestrach wymiarowych podatków lokalnych jako płatnik od działki (...) o powierzchni 0,68 ha figurował jej mąż L. K. w latach 1987-1995 (przy czym do pozycji stan rodzinny dopisana była M. K. – żona i córka E.) natomiast od 1996r. figurują oboje małżonkowie. Urząd nie posiada dokumentów z wcześniejszych lat. (informacja z 11.09.2020r. k 14)

Co do M. K. nie ma jej nazwiska w ewidencji płatników w latach 1985-88, przy czym Urząd nie był w stanie wyjaśnić dlaczego płatnikiem od 1987r. był mąż odwołującej się, a nie ona mimo, że właścicielką gruntu była właśnie odwołująca się.. Urząd przyznał, że nie posiada danych na temat tego kto opłacał podatki i składki od działki numer (...) przed 1987r., gdyż w dokumentach odnotowywano tylko nazwisko i powierzchnię gruntu. Powoływał się na to, że nie posiadał wiedzy fakcie nabycia przez M. K. w 1985r. własności działki w ramach działu spadku.

W ocenie organu rentowego, nie ma obecnie podstaw do ustalenia podlegania ubezpieczeniu rolniczemu za okres 04.03.1985r.- 31.12.1988r. skoro w tamtym czasie decyzje o wymiarze składek podejmował naczelnik gminy i pewne jest, że odwołująca się nie opłacała składek ubezpieczeniowych.

Sąd nie podziela stanowiska organu rentowego co do braku możliwości weryfikowania podlegania ubezpieczeniom za okres wsteczny, gdyż w wyroku z 14.02.2017r. Sąd Najwyższy wskazał, że ustalenie w decyzji przez organ rentowy podlegania ubezpieczeniom społecznym w okresach wstecznych jest możliwe nawet w odniesieniu do okresów gdy składki nie zostały opłacone przez płatnika i uległy przedawnieniu (sygn. akt IIUK 708/15). Podobnie wypowiedział się też Sąd Najwyższy w uchwale z 09.06.2016r. sygn.akt. IIIUZP 8/16 Co prawda orzeczenia te dotyczą powszechnego systemu ubezpieczeń ale mają zastosowanie analogiczne do ubezpieczenia w rolniczym systemie. Wyrok z 14.02.2017r. jak i wspomniana uchwała dotyczyły decyzji deklaratoryjnej ustalającej podleganie (z racji podważenia umowy o dzieło i przyjęcia umowy zlecenia jako stanowiącej tytuł polegania ubezpieczeniom), a Sąd Najwyższy dopuścił wsteczne ustalanie okresu ubezpieczenia w sytuacji gdy nie zostały odprowadzone składki ubezpieczeniowe i uległy przedawnieniu.

(Patrz Uchwała Sądu Najwyższego z 09.06.2016r. sygn.. akt. IIIUZP 8/16 i Wyrok Sądu Najwyższego z 14.02.2017r. sygn. akt.708/15)

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela ten pogląd i uznaje, że ocena wstecznego podlegania ubezpieczeniu jest dopuszczalna również w ramach badania przesłanki do nabycia emerytury nawet gdy składki nie zostały opłacone i uległy przedawnieniu. Kwestią podlegania ubezpieczeniu jest kwestią odrębną niż ewentualne zaległości składkowe.

Okres podlegania ubezpieczeniu jest jedną z przesłanek do nabycia prawa do emerytury i podlega ocenie według prawa obowiązującego w okresie w jakim miał miejsce.

Zdaniem Sądu dla oceny prawa odwołującej się do emerytury konieczne było więc zbadanie czy w okresie objętym sporem jako właścicielka nieruchomości o powierzchni ponad 0,68 ha spełniała warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych z mocy prawa.

W czasie gdy M. K. nabyła własność wspomnianej nieruchomości obowiązywała ustawa z 14.12.1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin. (Dz.U 40 poz. 268 ze zm.).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy za rolnika uznawało się osobę prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu. Za gospodarstwo rolne uznawano będące we władaniu tej samej osoby nieruchomości rolne, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowana całość gospodarczą obejmującą grunty rolne i leśne wraz z budynkami, urządzeniami i inwentarzem oraz prawa i obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa o powierzchni co najmniej 0,5 ha.

W myśl art. 3 ust.1 i 2 cyt. ustawy ubezpieczenie było obowiązkowe, z wyłączeniem jedynie osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin a także z wyłączeniem osób użytkujących wyłącznie grunty deputatowe lub stanowiące własność związków wznaniowych.

Poza sporem jest, że nie zachodziła powyższa przesłanka wykluczająca odwołującą się z podlegania ubezpieczeniu rolników indywidualnych, gdyż co prawda pracowała w Spółdzielni (...), ale nie była jej członkiem.

Sam fakt bycia właścicielką określonego gruntu nie jest jednak wystarczający dla ustalenia podlegania ubezpieczeniu.

Jak wynika z treści przytoczonych przepisów dla podlegania przez M. K. ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych konieczne było nie tylko nabycie własności gruntów o powierzchni odpowiadającej ówczesnemu kryterium, ale także spełnienie warunku dotyczącego władania nieruchomością rolną o określonej powierzchni. Konieczne było więc zbadanie czy w okresie objętym sporem odwołującą się jako właścicielka nieruchomości o powierzchni ponad 0,5 ha zachowała grunt we władaniu i prowadziła gospodarstwo rolne.

W oparciu o zeznania świadka A. H. (1) Sąd ustalił, że na uzyskanej w drodze działu spadku części gruntu, która była wydzieloną działką, odwołująca się rozpoczęła budowę domu oraz wraz z mężem uprawiała warzywa i truskawki w ilości handlowej. Oboje z mężem pracowali przy tym zawodowo, a ziemię uprawiali popołudniami. Korzystali w tej pracy z pomocy rodzinnej. Truskawki były kontraktowane.

(dowód: zeznania świadka A. H. (2) z rozprawy w dniu 10.02.2021r., pisemne zeznania S. J. oraz J. T. z 08.10.2020r. kwity sprzedaży truskawek z 13 i 20.06.1988r. w ramach kontraktu z rejonową Spółdzielnią (...) w K. – k 44)

Powyższe ustalenia pozwalają w ocenie Sądu na stwierdzenie, że od czasu nabycia gruntu o powierzchni 0,68 ha, czyli 04.03.1985r. odwołująca się prowadziła gospodarstwo rolne i z ustawy podlegała jako rolnik ubezpieczeniu społecznemu rolników jako tzw. dwuzawodowiec, co miało miejsce do czasu gdy obowiązkowe było podleganie ubezpieczeniu z dwóch tytułów (rolniczego z pracowniczego).

W tym czasie stosownie do par 29 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z 28.03.1983r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin

(Dz.U. z 1988r. nr 2 poz. 10 ze zm.) ustalanie obowiązku ubezpieczenia i naliczanie składek obciążało naczelnika urzędu gminy składki i następowało po przedstawieniu przez rolnika niezbędnych danych. Okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że nie dopełniono starań w zakresie ustaleniu podlegania przez odwołującą się ubezpieczeniu społecznemu rolników, co nie może ją jednak pozbawiać możliwości ustalenia obecnie prawa do emerytury, skoro wówczas spełniała warunki do podlegania ubezpieczeniu z mocy ustawy, a nie dopełniła obowiązków z braku odpowiedniej wiedzy.

O nieprawidłowym postępowaniu także po stronie urzędu gminy świadczy choćby fakt, że od 1988r. jako płatnika składek uznawano tam męża odwołującej się, choć to ona była właścicielką gruntu.

Zgodnie z art. 19 ust 1 ustawy z dnia 20. 12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz.U. z 2020r. poz. 174 ze zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki:

1- osiągnął wiek emerytalny określony w ust.1a i 1b

2-podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres do najmniej 25 lat z uwzględnieniem art.20.

Zgodnie z art.20 ust.1 cyt. ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art.19 ust.1 pkt.2 i ust.2 pkt.2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-90,
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983r.
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie a przepisami emerytalnymi.(co jednak nie ma zastosowania do osób urodzonych po 1948r.)

M. K. urodziła się (...) zatem wiek 60 lat ukończyła (...) Wniosek o emeryturę złożyła 14.04.2020r.

Do ustalenia prawa do emerytury organ rentowy zaliczył jej okresy:

-od 09.04.1976r. do 31.08.1980r. (pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia.)

- od 01.01.2002r. z tytułu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, to jest łącznie 22 lata 9 miesięcy i 23 dni.

Doliczony obecnie okres od 04.03.1985r. do 31.12.1988r. podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych z racji prowadzenia gospodarstwa rolnego jest wystarczający do uzupełnienia do wymaganego stażu ubezpieczeniowego 25 lat.

Odwołująca się spełnia zatem wszystkie warunki do nabycia emerytury od daty ukończenia wieku emerytalnego 60 lat, czyli od (...) (wniosek złożony został 14.04.2020r.)

W tym stanie rzeczy zaskarżona decyzja podlegała zmianie i zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.